

FI lausuntopyyntö VV

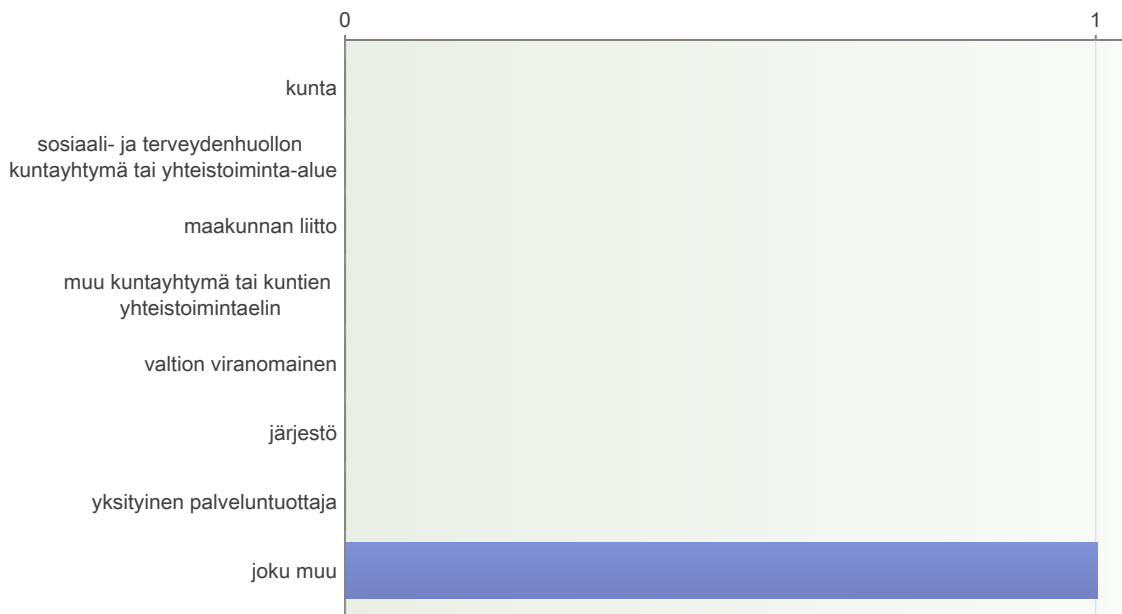
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos	Tarmo Valkonen	s-posti: tv@etla.fi puh. 0503296014	15.3.2017	

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

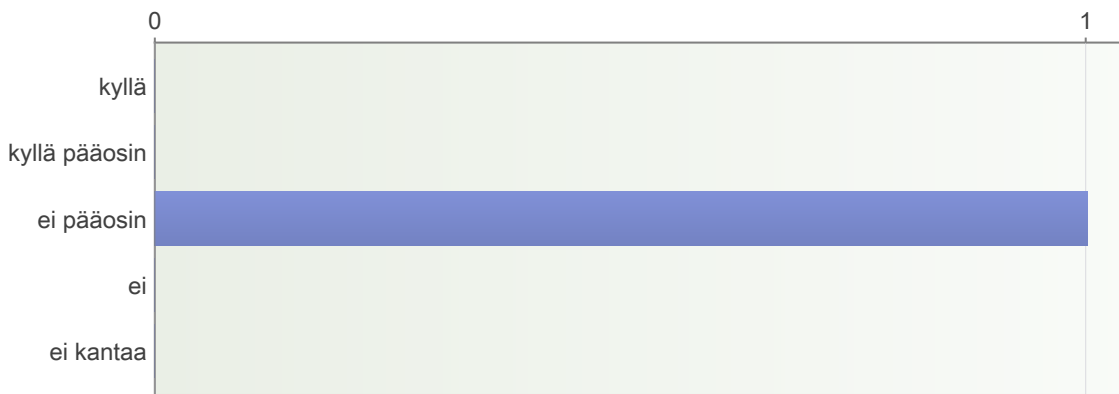

Avoimet vastaukset: joku muu

- Tutkimuslaitos

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Saatavuus ja terveyserot:

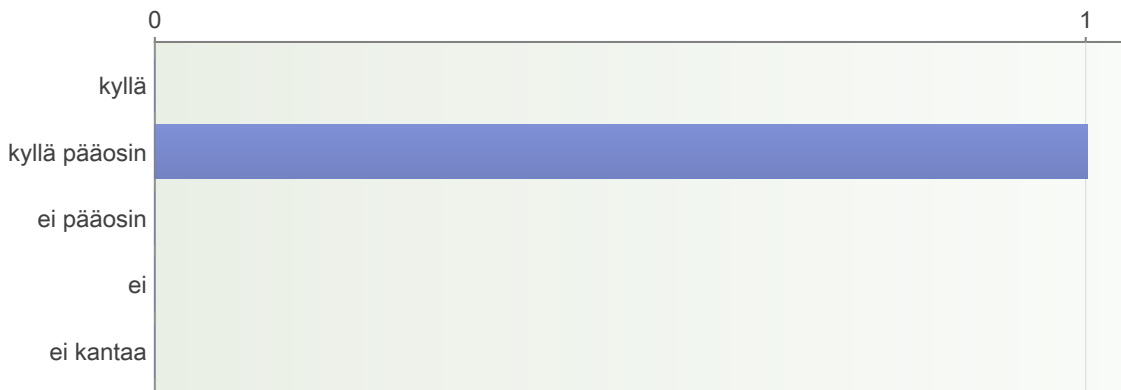
- Saatavuuden yhdenvertaisuus paranee valinnanvapauden myötä, mutta saatavuus jää ainakin aluksi paremmaksi työterveydenhuollon asiakkailta. Asiaksmaksujen nousu heikentäisi saatavuuden tasa-arvoa.
- Palvelujen yhdenvertainen saatavuus on eri asia kuin tarpeenmukainen saatavuus. Näistä jälkimmäisen vaikutus terveyseroihin on suurempi. Valtaosa terveyseroista Suomessa selittyy joka tapauksessa muilla tekijöillä kuin terveys- ja sosiaalipalvelujen saatavuudella. Näihin muihin tekijöihin uudistus ei juuri vaikuta.
- Kunnan omien päätösten vaikutus useisiin terveyden edistämisen kriteereihin on vähäinen ja se hyötyy tuloksista vähemmän uudistuksen jälkeen. Kunnan ja maakunnan tulisi saada rahoitusta terveyserojen vähentämiseen vaikuttaviksi osoitettujen toimien perusteella.

Asiakas valitsee periaatteessa tuottajan, mutta:

- Tuottaja voi valita listansa pituuden ja vaikuttaa asiakkaan valintaan. Nykyisillä työterveydenhuollon ja yksityisten palvelujen tuottajilla on jo ennakolta tietoa matalan riskin asiakkaista ja terveyskeskuspalvelujen tuottajilla korkean riskin asiakkaista.
- Tuottajan kantamien kustannusriskien arviointiin ja uudelleenjakoon liittyvän tiedon pitäisi olla julkista, koska se helpottaa tuloa markkinoille ja lisää kilpailua. Maakunnan kapitaatiomaksun kyky ennustaa toteutuvia kustannuksia on osa tätä tietoa, samoin kun laskelman taustalla oleva anonymisoitu yksilötieto kustannusprofileista.
- Tuottajien palkitsemisjärjestelmän pitäisi pyrkiä siihen että, että kaikki asiakkaat ovat yhtä haluttuja listalle. Ikään, sukupuoleen ja työssäkäyntiin perustuva kapitaatiomaksu ei korreloi riittävän tarkasti asiakkaiden odotettavissa olevien tarpeiden ja kustannusten kanssa ja korrelaatio muuttuu ajassa. Siksi pitäisi etsiä täydentäviä kustannustekijöitä ja päivittää painot tiedon karttuessa.
- Saatavuuden tasapuolisen alueellisen jakautumisen varmistamiseksi pitäisi käyttää sosioekonomista aluekerrointa tuottajan rahoituksessa.
- Alkujako vaikuttaa paljon markkinaosuuksiin ja lisää siksi tuottajien kannusteita valita. Myös asiakkaiden valintakyky korostuu. Asiakkaiden kyky tehdä valintoja ja olla nopea alkujaoissa korreloi positiivisesti tarpeen vähäisyyden kanssa.
- Asiakkaat pitäisi arpoa alkujaoissa silloin kun tuottajan listalle olisi tulossa enemmän kuin sinne mahtuu. Arvonnassa pitäisi olla mukana asiakkaat, jotka eivät tee valintaa, mutta joille tuottaja on lähin. Arvontaa voitaisiin käyttää myös myöhemmin, jos osoittautuu että kilpailu asiakkaista on alkujaoon jälkeen vähäistä
- Jos harvaan asutuilla alueilla syntyy luonnollisen monopolin kaltaisia kilpailuasetelmia, maakunnan pitäisi tehdä kustannusperusteinen valinta oman tuotannon ja tarjouskilpailun kautta hankitun ostopalvelun välillä, vaikka tämä rajoittaisi valinnanvapautta.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

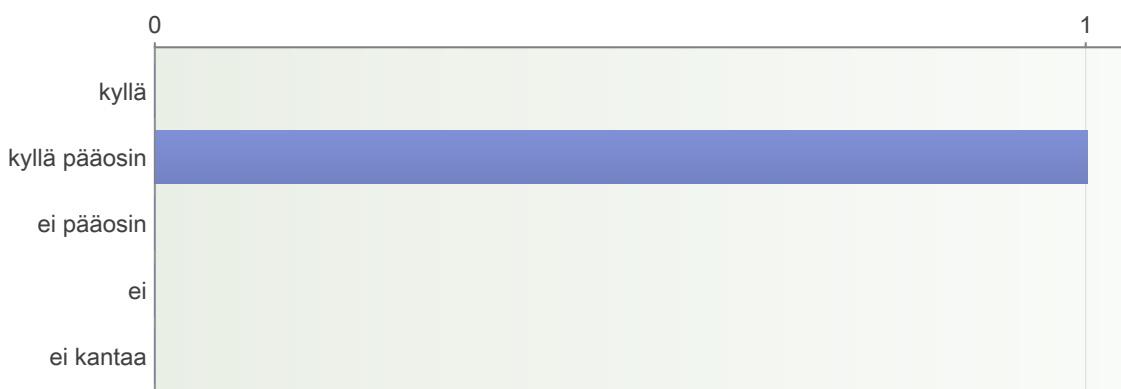
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- •Vapaa valinta tuottajan suhteen parantaa lähtökohtaisesti palvelujen saatavuutta (sijainti ja jonotusajat) ja laatua. Edellytyksenä on kuitenkin, että kilpailu toimii ja asiakkaalla on riittävä informaatio kilpailijoista ja apua informoitujen valintojen tekemiseen.
- Henkilökohtainen budjetti antaa vaikutusmahdollisuuden myös palvelujen sisältöön.
- Kilpailu asiakkaista saattaa johtaa epätarkoituksenmukaisten palvelujen tarjoamiseen, esimerkiksi asiakkaan toiveiden painottumiseen suhteessa tarpeeseen ja vaikuttavuuteen.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

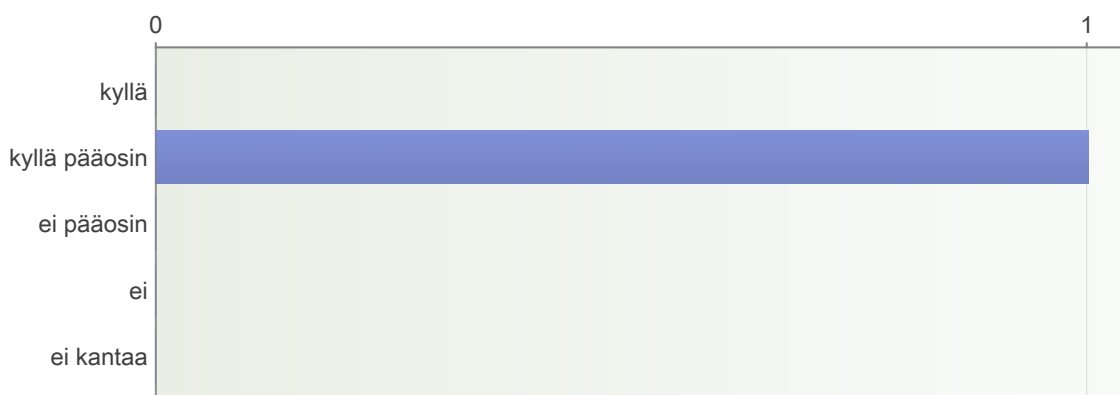
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- •Olennaista ovat asiakkaan kyky tunnistaa oikea palvelu, tieto siitä missä palvelua on saatavilla ja palveluiden tarkoituksenmukainen alueellinen tarjonta. Myönteinen vastaus on ehdollinen näiden edellytysten toteutumiselle.
- Kolme viikon vaihto aika suoran valinnan palveluissa on tarpeettoman pitkä. Sujuvassa menettelyssä asiakas ilmoittaa vaihdosta uudelle tuottajalle, joka hoitaa ilmoituksen asiakassuhteen katkeamisesta aiemmalle tuottajalle ja saa asiakasdatan käyttöönsä.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- •Paljon palveluja tarvitsevan siirtäminen maakunnan vastuulle parantaa kannusteita integraatioon erikoissairaanhoidon, kuntoutuksen ja sosiaalipalvelujen välillä. Se myös pienentää sekä suoran valinnan tuottajien kustannusriskejä että markkinoiden kokoa.
- Sote-keskuksilla pitäisi olla sitova velvoite noudattaa maakunnan liikelaitoksen palveluarviointiin perustuvaa asiakassuunnitelmaa.
- Maakunnan liikelaitoksessa pitäisi olla nimetty henkilö, joka vastaa laajan palvelutarpeen asiakkaan palvelujen koordinoinnista (case manager). Samanlaista vastuuhenkilön nimeämistä tulisi harkita sote-keskuksissa niille, joilla ei ole laajaa palvelutarvetta.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- - Lyhyellä aikavälillä julkiset kustannukset kasvavat, koska palvelujen käyttö lisääntyy saatavuuden paranemisen vuoksi, joko itse tai vakuutuksella rahoitettujen yksityisten terveystalveluiden käyttäjiä ja omaishoidon asiakkaita siirtyä täysin julkisesti rahoitettuihin palveluihin ja tietojärjestelmien rakentamisen kustannukset ovat suuret.
  - Suoran valinnan tuottajilla on lähtökohtaisesti kannuste ohjata asiakkaita maakunnan liikelaitoksen palveluihin. Ohjaukseen pitäisi liittää omavastuumaksu sote-keskukselle.
  - Pitkällä aikavälillä syntyy säästöjä, koska perustalvelujen saatavuuden paraneminen lisää oikea-aikaisuutta ja vähentää erikoissairaanhoidon käyttöä, maakunnalla on paremmat mahdollisuudet resurssien kohdentamiseen ja rahoitusuudistus vähentää osioptimointia. Osittain säästöjen saavuttaminen riippuu avoimista yksityiskohdista, kuten palkkojen konvergoinnista maakunnan korkeimpaan tasoon, kilpailun toimivuudesta ja tuottajien palkitsemismekanismien onnistumisesta.
  - Rahoituslain mukainen kustannusten kasvurajoite on tiukka ja sen noudattaminen tuottaisi vaadittavat säästöt. Kun kuitenkin kynnyks on pakkoyhdistämiseen on korkea ja asiakkaat on hoidettava myös silloin kun yksityistä tarjontaa ei maakunnan asettamalla hinnalla synny riittävästi, odotettavissa on ongelmia kustannusten kasvun kanssa.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

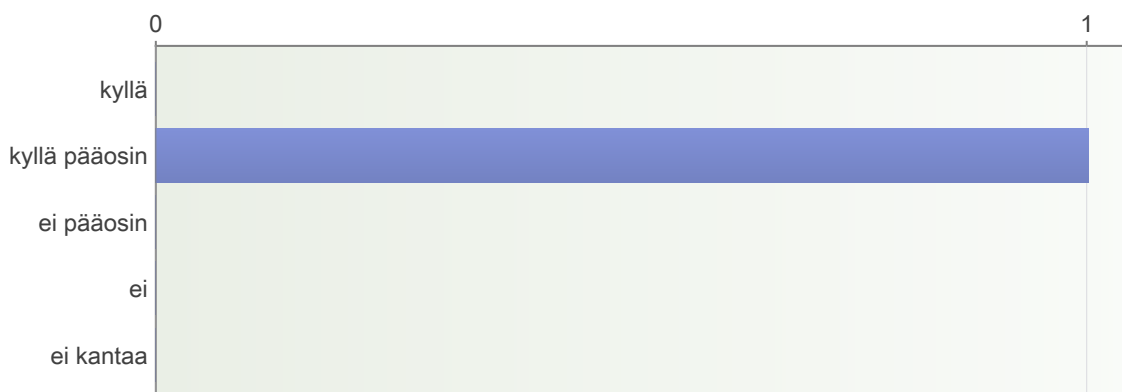
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan verotusoikeus lisäisi demokratiaa. Maakunnan vaikutusvalta palvelutuotantoon voi olla myös ongelmallista, koska maakunnalla on kannuste suosia omaa tuotantoa.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

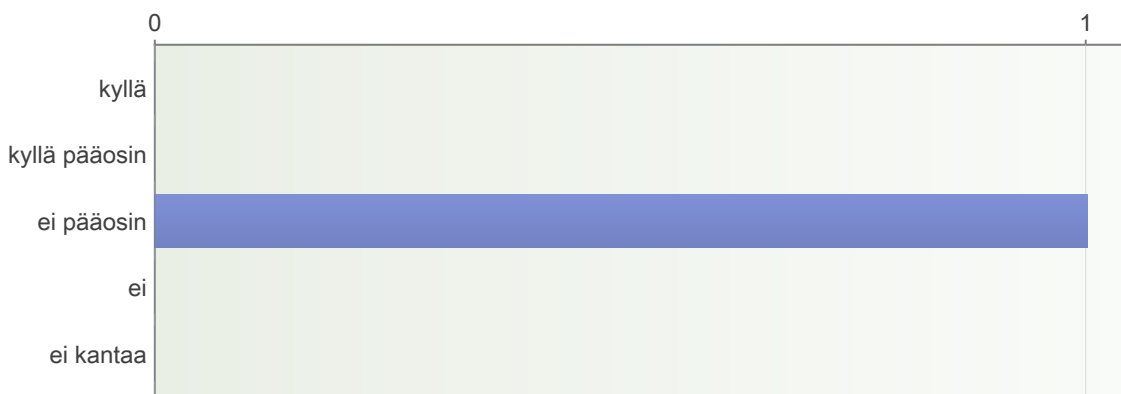
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen tuottavuusvaikutukset ovat ehdolliset kilpailun toimivuudelle ja ohjaus- ja kannustejärjestelmien onnistumiselle. Kilpailu pakottaa tehokkaiden toimintamallien etsimiseen, mutta vähentää samalla lähtökohtaisesti tuottajien välistä tiedonvaihtoa asioista, joilla on merkitystä kannattavuuteen.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuuista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määrittellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

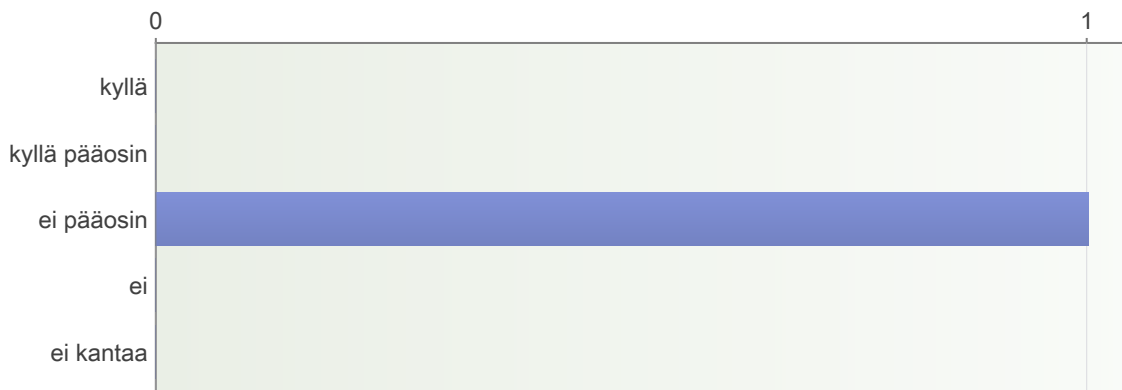
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yksityiskohtainen tieto siitä, mitkä palvelut maakunnat määrittävät kuuluvaksi sote-keskuksen palveluvalikoimaan ovat sekä asiakkaalle että tuottajalle ensiarvoisen tärkeitä. Maakunnan liikelaitoksella ja asiakkaalla on kannuste tulkita palveluvalikoiman sisältö laajaksi ja sote-keskuksella suppeaksi. Asiakkaan voi olla vaikeaa tehdä oikeaa valintaa esimerkiksi sote-keskuksen kiirevastaanoton ja maakunnan liikelaitoksen yksikön päivystyksen välillä.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

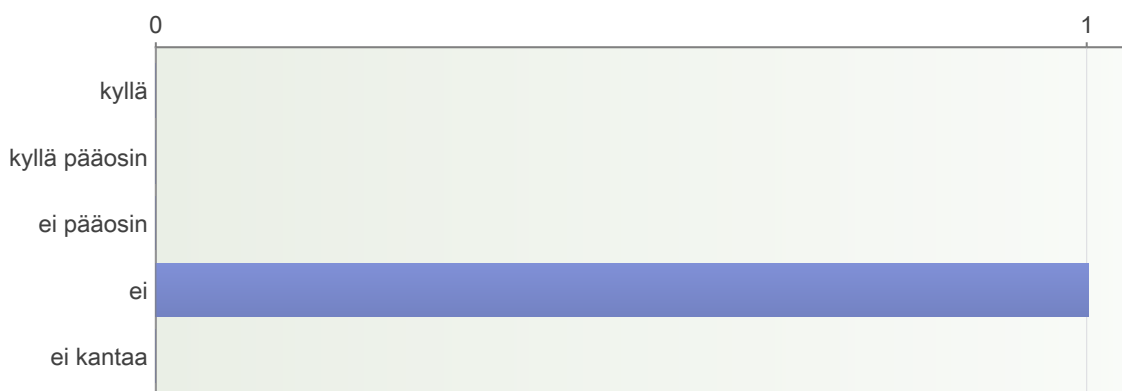
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta ei tee sopimusta maksusetelituottajan kanssa tai pääse vaikuttamaan maksusetelin ehtoihin ja siten mahdollisuudet suoraan ohjata ja vaikuttaa jäävät vähäiseksi. Asia ei kuitenkaan ole olennainen uudistuksen kannalta.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

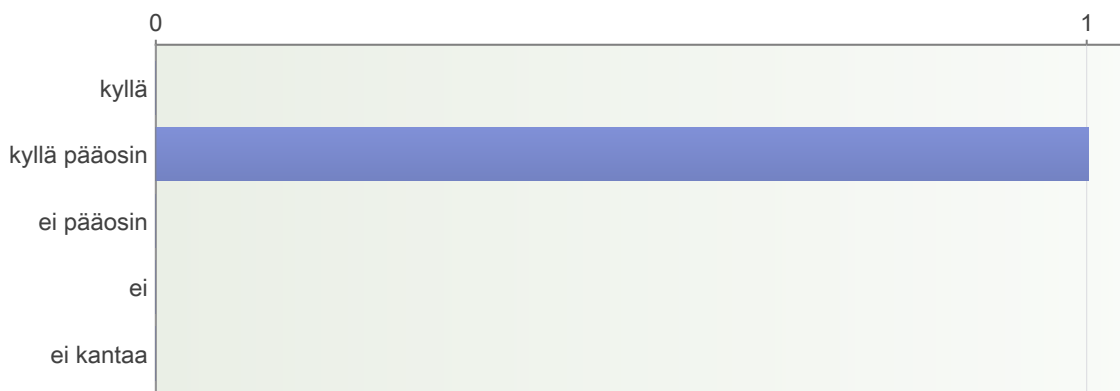
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- On vastuunäkökulmasta kohtuutonta ja kannusteiden kannalta ongelmallista asettaa sote-keskukselle velvoite vastata asiakkaan maksusetelillä hankkiman palvelun laadusta. Velvoitteen voi kiertää esimerkiksi määrittelemällä maksusetelin hinta niin alhaiseksi, että asiakkaan kannattaa käyttää sote-keskuksen palveluja. Maksusetelipalvelun tuottajan pitäisi vastata palvelusta ja laadun varmistuksena pitäisi olla palveluntuottajilta edellytetty auktorisointi, sekä asiakaspalautteen ja palvelun luonteelle tarkoituksenmukaisten laatumittareiden julkistaminen.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmän antama vaikutusmahdollisuus on ehdollinen sille, että asiakas voi tehdä informoidun valinnan useiden tuottajien joukosta.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

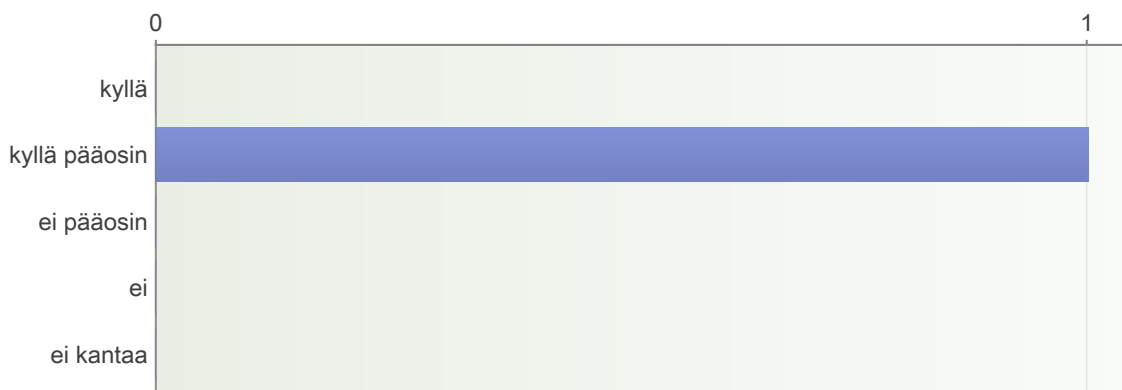
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Informoitu valinta edellyttää laatua koskevan vertailutiedon helppoa saatavuutta.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

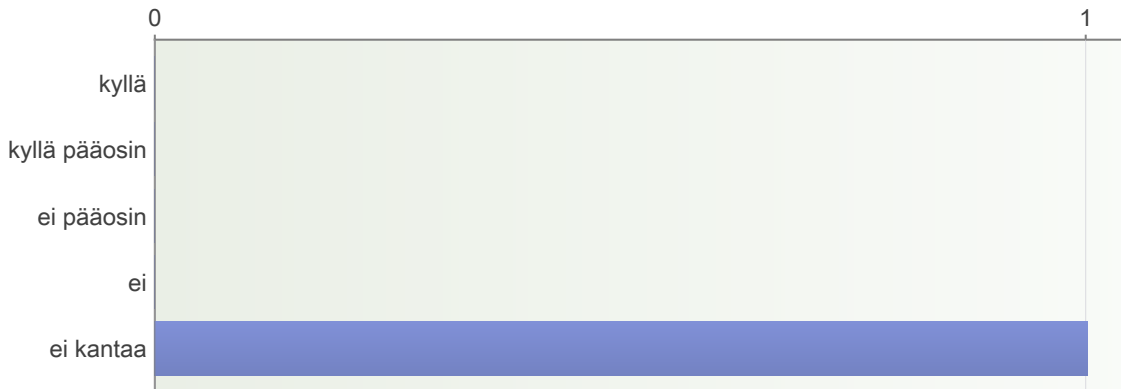
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Informoitu valinta edellyttää laatua koskevan vertailutiedon helppoa saatavuutta.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

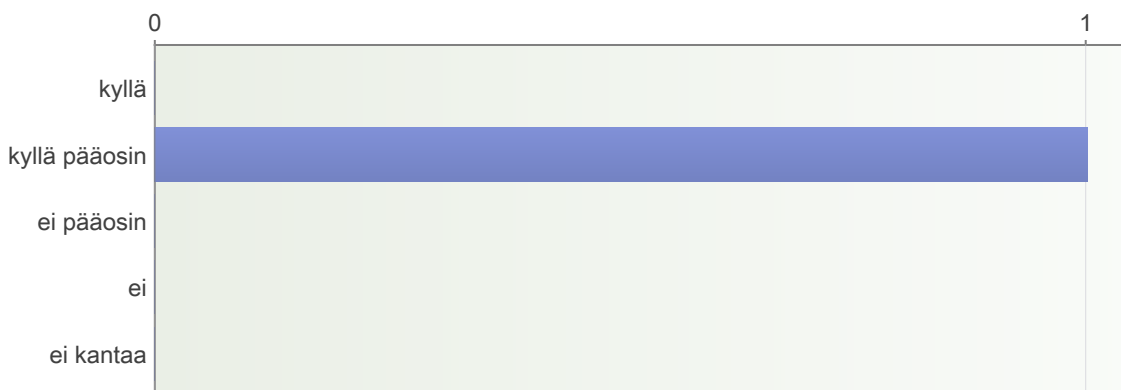
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta ei voi käyttää harkintaa asiakassetelien myöntämisessä markkinatilanteen perusteella, mutta asiakas voi kieltäytyä setelistä, jos ei ole tyytyväinen markkinoilla oleviin vaihtoehtoihin. Maakunta voi vaikuttaa asiakassetelillä hankittavan palvelun sisältöön asettamalla seteliin liittyviä ehtoja.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

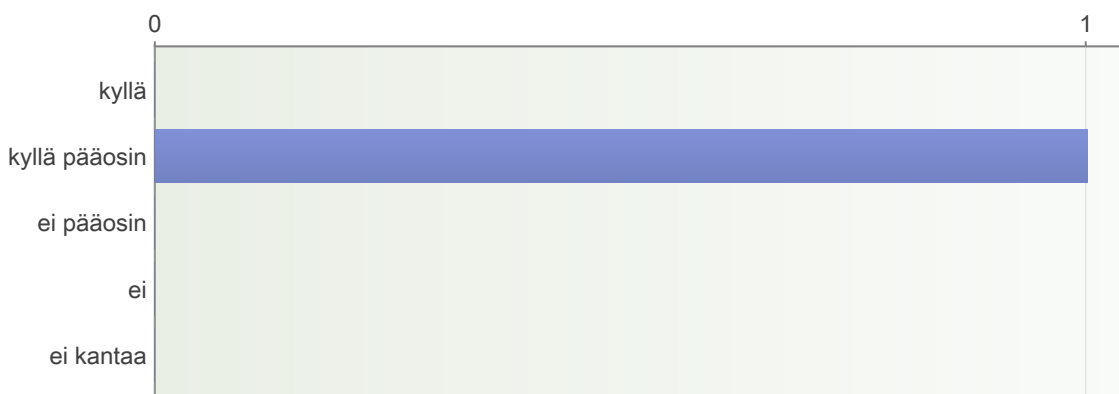
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lain mukaan maakunnan on käytettävä palvelujen järjestämisessä asiakasseteliä riittävässä määrin sen varmistamiseksi, että muissa kuin suoran valinnan palveluissa toteutuu asiakkaan valinnanvapaus. Alarajaksi on määritetty 15 % soveltuvista palveluista. Tätä rajaa pitäisi nostaa, kun kokemuksia setelien käytöstä on kertynyt riittävästi.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

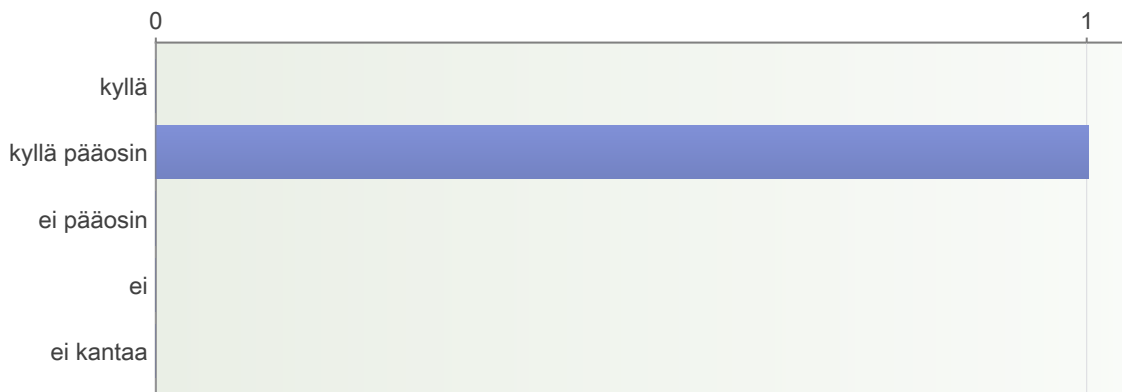
Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtaisesti henkilökohtainen budjetti antaa asiakkaalle paljon valtaa palveluihin. Maakunnalle jää kuitenkin paljon harkinnanvaraa henkilökohtaisen budjetin myöntämisessä.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Päätöksentekoa tukevan henkilön kelpoisuutta koskevat rajoitteet ovat perustellut moraalikadon välttämiseksi. Toisaalta ne rajaavat pois suuren joukon asiantuntijoita, jolloin tuki voi jäädä nimelliseksi. Maakunnan liikelaitoksen verkkosivujen pitäisi olla keskeinen valintainformaation lähde ja siksi kattavat, silti helpokäyttöiset.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

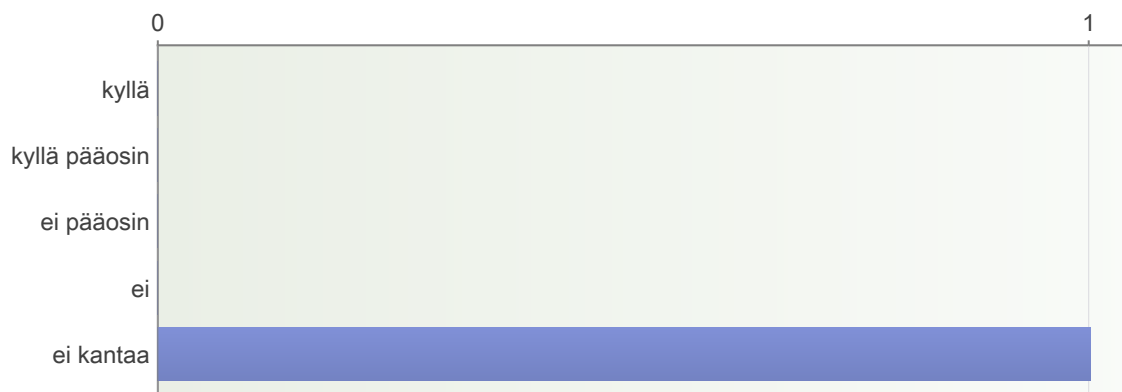

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

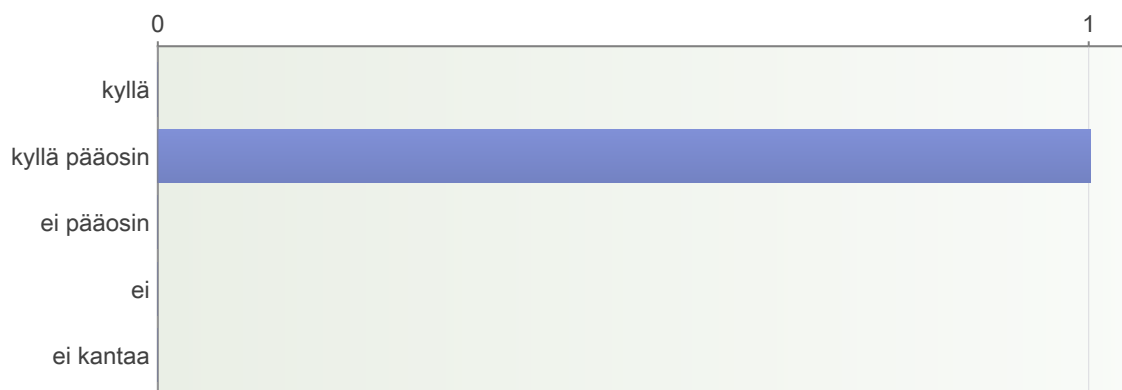

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

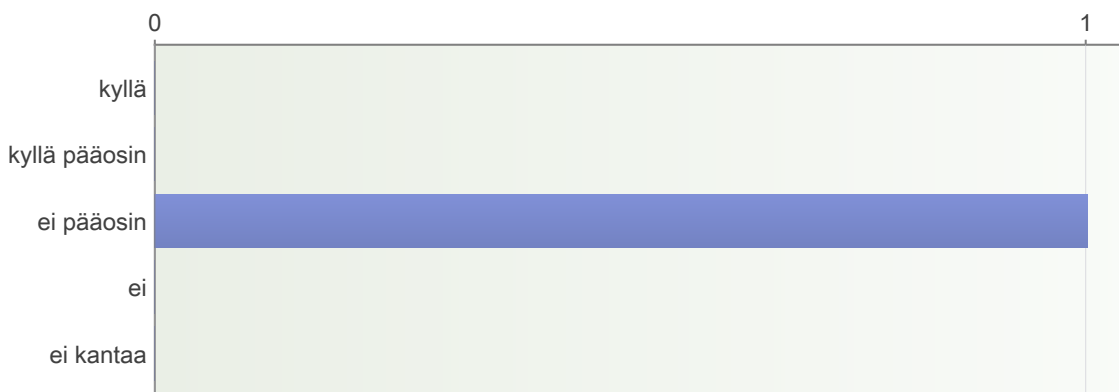
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan tuottamien suoran valinnan palvelujen yhtiöittäminen on perusteltua kilpailusyistä. Esimerkkinä on yhtenevä arvonlisäverokohtelu. Yhtiöittäminen myös ohjaa tuottajien toimintaa ja antaa tietoa todellisista tuotantokustannuksista. Tuottajien olisi julkistettava maakunnan määrittelemät oman toiminnan laatua koskevat tiedot verkkosivuillaan.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

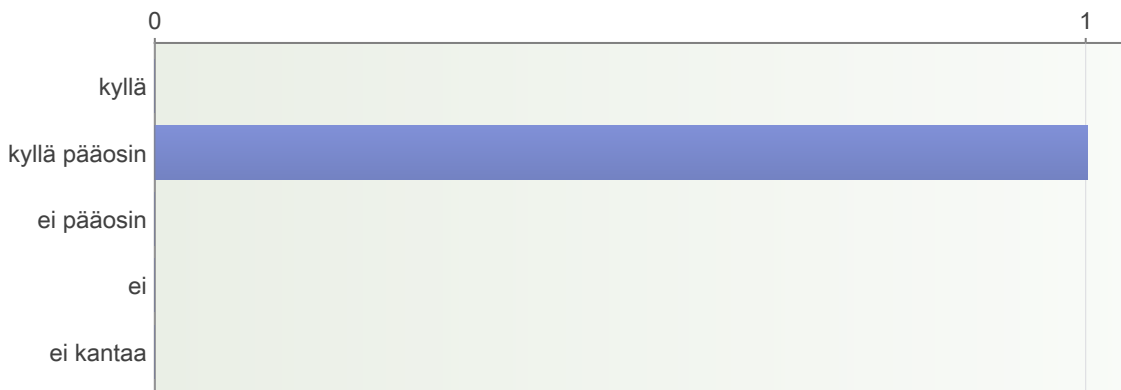
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- - Tärkein palvelujen riittävän rahoituksen edellytys on suoran valinnan palveluihin varatun rahan kokonaismäärä. Maakunnan näkökulmasta kiinteän korvauksen suuri osuus vähentää budjetin riittävyyteen liittyvää riskiä.
  - Ehdotetut tarvetekijät ovat karkea mittari palvelujen käytölle. Niiden korkean osuuden vuoksi suoran valinnan tuottajan riski asiakkaiden kustannuksista jää suureksi, vaikka osa jäljelle jäävästä viidesosasta käytettäisiin tarkemmin määräytyviin tarvetekijöihin ja suoriteperusteiseen palkitsemiseen. Tämä vaikuttaa tuottajien määrään ja kokoon.
  - Toisaalta kustannusinformaatio ja kannustejärjestelmien osaaminen tulee olemaan varsinkin uudistuksen alkuvaiheessa heikkoa, jolloin riski tehottomista tai väärin ohjaavista kannusteista on suuri.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

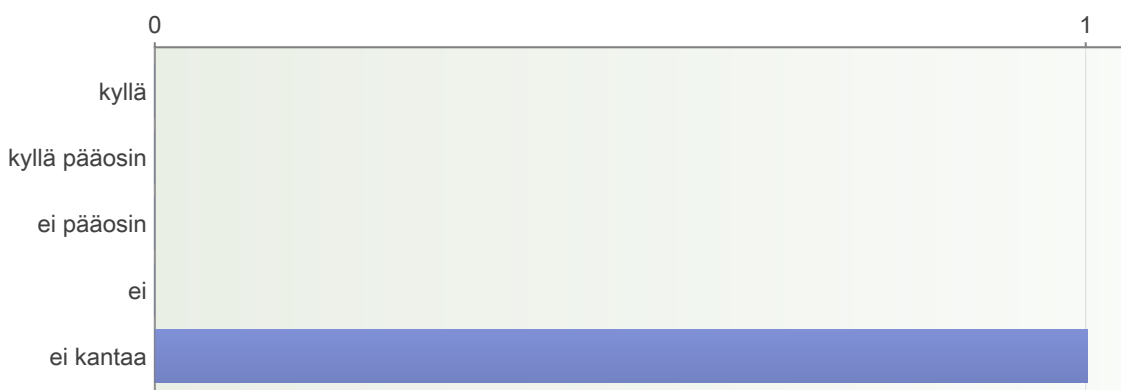
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- •Säännökset eivät juurikaan rajoita suoran valinnan tuottajille maksettavan kiinteän korvauksen osuuden ylittävän rahamäärän myöntämisperusteita. Uudistuksen keskenään ristiriitaisten tavoitteiden toteutumisen kannalta olennaista on millaisia ovat maakunnan ja tuottajien päätökset. Esimerkiksi hyvin yleisellä tasolla määritely terveyserojen kaventaminen ei ole perustellusti tuottajien korvauskriteeristössä. Sen sijaan saatavuuteen (palvelujen sijainti, aukioloajat yms.) ja laatuun vaikuttaminen on mahdollista ja konkreettista.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

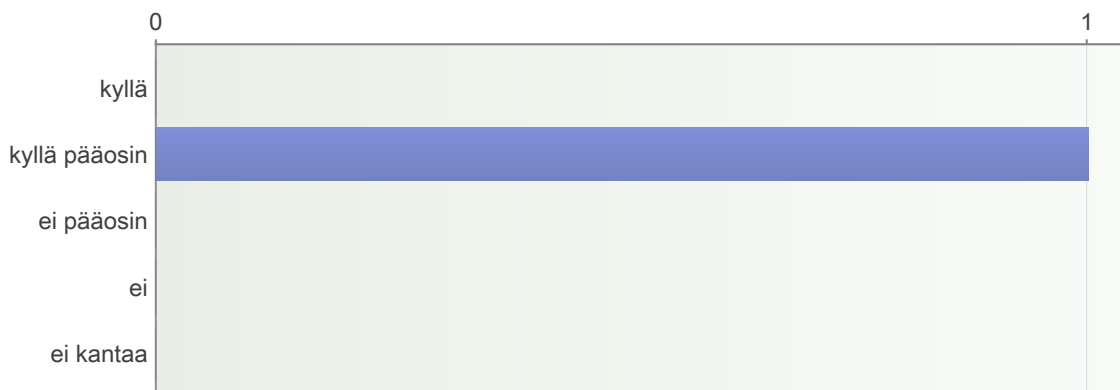

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

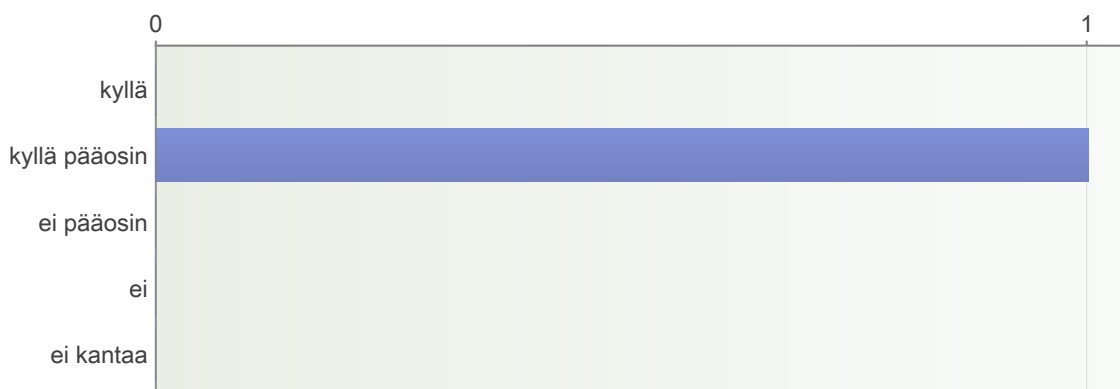
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien oma sote-vero kohdentaisi vallan ja vastuun paremmin. Tosin maakuntaveron ongelmana on, että se pitää yllä 18 maakunnan mallia. Useiden maakuntien väestömäärän pienuus haittaa merkittävästi uudistuksen tavoitteiden toteutumista.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

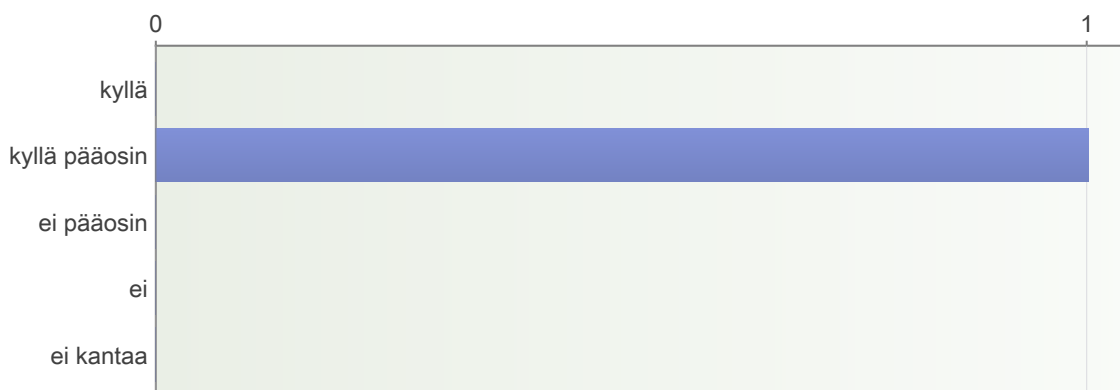
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitykseen sisältyvän vaikutusarvion mukaan asiakkaan valinnan piirissä oleva osuus maakunnan rahoituksen kokonaismäärästä olisi aluksi noin 8 mrd. euroa, eli runsaat 40 prosenttia ja sote-keskusten toiminnan laajentuessa suurempi. Jos tämä toteutuu, markkinoiden koko on riittävän suuri. Kilpailuviranomaisten pitäisi pitää huolta siitä, etteivät markkinat keskity liikaa.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Monet tekijät suosivat suuria tuottajia: riskien hajautus, skaalaedut, palvelujen saatavuus asiakkaan näkökulmasta, sote-keskuksilta edellytettävä palveluvalikoima, alkujakoon liittyvä asiakastiedon kattavuus, jne. Sikäli kun suuruus lisää toiminnan tehokkuutta, se on positiivista. Tilanteeseen on tarpeellista puuttua alkujaon jälkeen vain, jos markkinat keskittyvät kilpailun näkökulmasta liikaa. Pienimpien toimijoiden markkinat perustuvat maksu- ja asiakassetelien käyttöön ja henkilökohtaisiin budjetteihin. Maakunta voi vaikuttaa näiden markkinoiden suuruuteen ja hintatasoon.

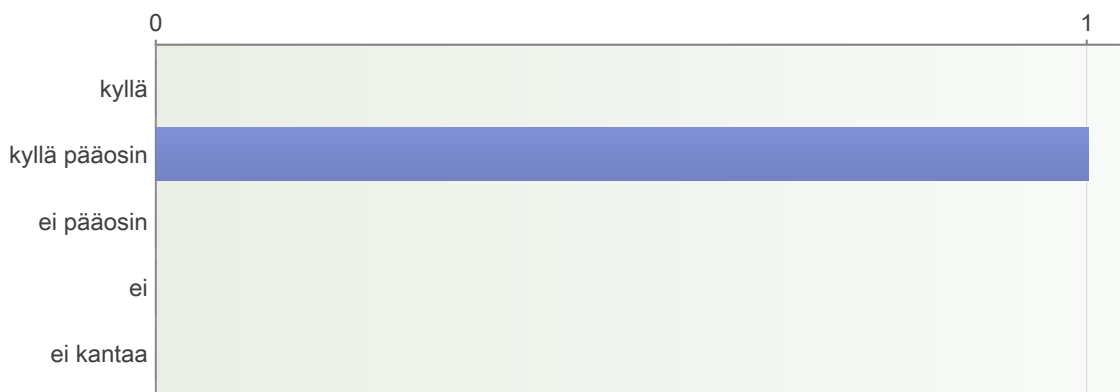
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Positiivisesti. Tosin epätarkoituksenmukaisten tutkimusten ja hoitojen riski kasvaa.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

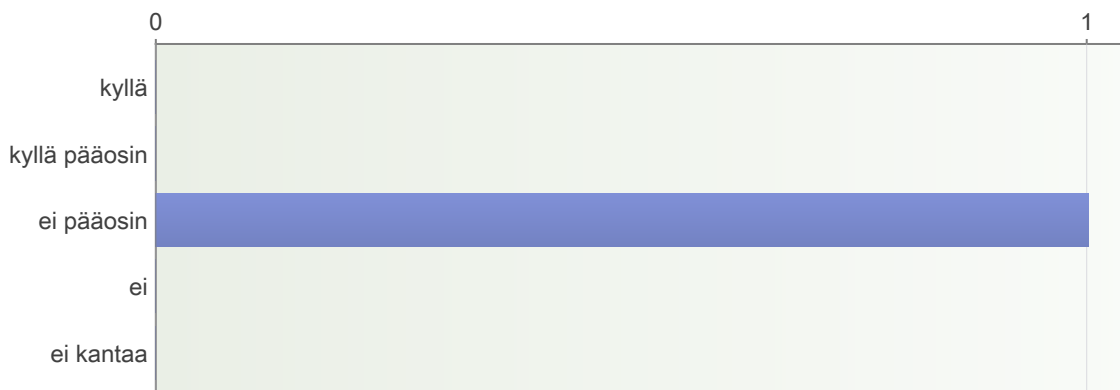
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ongelmaksi muodostunee palvelujen rahoitus. On odotettavissa, että suuri osa nykyisistä yksityisesti rahoitettujen palvelujen käyttäjistä siirtyy maakunnan rahoittamiin palveluihin, jos suoran palvelun tuottaja on palvelujen saatavuuden näkökulmasta riittävästi. Tuottajien keskittyminen jatkuu.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen yksityiskohtien ollessa osittain auki ja vaikutusten perustuessa osittain maakuntien päätöksiin kattavaa vaikutusarviota ei pystytä tekemään. Vaikutusarviossa on tuotu esille monia keskeisiä uudistuksen kannalta keskeisiä riskejä, joiden huomiointi muuttaisi lakiesitystä.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Ei mitenkään.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Yhteenveto:
Valinnanvapauden tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että asiakkaat ovat hyvin informoituja valintatilanteissa ja vaihtaminen on vaivatonta, maakunnan rahoitus sote-keskuksille perustuu mahdollisimman tarkasti asiakasrakenteen mukaisiin odotettavissa oleviin kustannuksiin, ja uusien tuottajien markkinoille tulon uhka pitää laatukilpailun todellisena. Asiakastiedon omistamisesta saatavaa informaatioetua pitäisi vähentää julkistamalla kapitaatiomaksun perusteena olevat ajantasaiset aineistot ja maksuperusteiden kyky ennustaa kustannuksia. Tuottajan kannustetta vaikuttaa asiakaskunnan rakenteeseen alkujaossa pitäisi lisäksi vähentää esimerkiksi niin, että suosituimpien tuottajien asiakkaat arvotaan.
Kilpailu ja erilliset budjettirajoitteet vähentävät tuottajien kannustetta keskinäiseen yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon. Tämä on ongelma integraation kannalta. Siksi erityisesti paljon palveluja vaativien asiakkaiden hoitosuunnitelmien pitäisi olla sitovia ja heillä pitäisi olla hoitoketjun suunnittelusta ja toteutuksesta vastaava henkilö.
Valinnanvapauden voimaantumiseen voidaan harkita 1-2 vuoden joustoa, mutta vain silloin kun lykkäämisen osoitetaan parantavan merkittävästi ja konkreettisesti uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.